PROTECȚIA DREPTURILOR OMULUI ÎN INTERPRETAREA JURISPRUDENȚIALĂ A CURȚII DE JUSTIȚIE A UNIUNII EUROPENE

Olga DORUL, doctor în drept, conferențiar universitar
Universitatea de Stat din Moldova [1]
Universitatea „Dunărea de Jos" din Galați
https://orcid.org/0000-0001-8613-4066
dorulolga@yahoo.com

Rezumat: *Protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale omului constituie piatra unghiulară a mecanismelor, instrumentelor universale și regionale destinate să asigure pacea și stabilitatea mondială. Toate sistemele de colaborare regională a statelor create după al Doilea Război Mondial și axate pe cooperarea politică, economică, fie în domeniile securității colective conțin în mod absolut necesar componenta de protecție a drepturilor omului. Un exemplu elocvent este cel prezentat de modelul inedit de cooperare integraționistă supranațională: Uniunea Europeană. În prezentul studiu vom reliefa conținutul drepturilor și libertăților fundamentale în interpretarea jurisprudențială a Curții de Justiție a Uniunii Europene ce ne va permite în cele din urmă să decelăm particularitățile mecanismului UE în raport cu celelalte forme de protecție europeană a drepturilor omului.*

Cuvinte cheie: *Carta Drepturilor Fundamentale, Curtea de Justiție a Uniunii Europene, drepturile omului, libertățile fundamentale, Uniunea Europeană.*

THE PROTECTION OF HUMAN RIGHTS IN THE JURISPRUDENTIAL INTERPRETATION OF THE COURT OF JUSTICE OF THE EUROPEAN UNION

Abstract: *The protection of fundamental human rights and freedoms constitutes the cornerstone of the universal and regional mechanisms and instruments designed to ensure global peace and stability. All regional cooperation systems established after the Second World War and focused on political or economic collaboration, or on collective security, necessarily include a human rights protection component. A particularly illustrative example is the distinctive model of supranational integrative cooperation represented by the European Union. This study highlights the content of fundamental rights and freedoms as interpreted in the jurisprudence of the Court of Justice of the European Union, which ultimately allows us to identify the specific features of the EU mechanism in comparison with other European systems for the protection of human rights.*

Keywords: *Charter of Fundamental Rights, Court of Justice of the European Union, human rights, fundamental freedoms, European Union.*

Introducere.

Protecția drepturilor fundamentale a drepturilor omului sub egida Uniunii Europene comportă o serie de particularități. Inițial, nici Tratatul de instituire a Comunității Economice Europene nici Tratatul de instituire a Comunității Europene a Cărbunelui şi Oțelului sau Tratatul de instituire a Comunității Europene a Energiei Atomice nu conțineau vreo referire specifică la drepturile fundamentale, cu excepția mențiunii „apărarea păcii și a libertății" care figurează în ultimul considerent al preambulului. [1] Această omisiune a fost înlăturată cu ocazia semnării la 7 decembrie 2000 de către statele membre ale Uniunii Europene a Cartei Drepturilor Fundamentale, ce instituie o un sistem de protecție evoluat ca conținut și mecanisme, incluzând o gamă extinsă de drepturi individuale (economice, sociale și culturale), dar și drepturi colective (ex. inițiativa cetățenească europeană). La fel, în Cartă pot fi identificate o serie de drepturi și libertăți ce rezultă din cetățenia Uniunii Europene, cum sunt dreptul la liberă circulație și ședere pe teritoriul statelor membre; dreptul de a alege și de a fi ales

1

în Parlamentul European; dreptul de protecție diplomatică din partea oricărui stat membru al Uniunii Europene; dreptul de a se adresa Parlamentului European, Ombudsmanului etc.

Curtea de Justiție a Comunităților Europene (*astăzi Curtea de Justiție a Uniunii Europene*) a elaborat o jurisprudență având tendința să protejeze eficient libertățile fundamentale. Pornind de la dispoziții cu scop exclusiv economic, totodată oferindu-l o interpretare extinsă și constituind principii, Curtea de justiție protejează drepturile fundamentale consacrând drepturile economice și sociale, dar și drepturile civile și politice. În ansamblu, intervenția Uniunii Europene în materia drepturilor omului este dublă; ea protejează drepturile fundamentale direct în statele membre, în mod esențial prin acțiunea judecătorului comunitar; totodată Uniunea Europeană protejează în mod indirect drepturile omului prin relațiile sale cu statele terțe utilizând diferite mijloace de presiune [6, p. 306-308], cum sunt sancțiunile.

Natura Uniunii Europene care a început ca un proiect economic a fost remodelată rapid odată cu introducerea drepturilor omului în structura sa constituțională. Deja la sfârșitul secolului trecut se argumenta în mod convingător că ”angajamentul ferm față de drepturile omului reprezintă una dintre principalele caracteristici ale Uniunii Europene”. Relevanța juridică a drepturilor omului și-a croit treptat drum către includerea în constituție prin reformele ulterioare ale tratatelor, încununate de Tratatul de la Lisabona. [2, p. 81-82]

Metodologie.

În vederea redactării prezentului articol am apelat în repetate rânduri la analiza juridică a conținutului actelor normative în domeniul analizat. În special metoda indicată a fost pertinentă la realizarea unei cercetări aprofundate la subiectul locului și importanței protecției juridice a drepturilor omului în sistemul dreptului Uniunii Europene și în activitatea instituțiilor Uniunii Europene. Metoda sistemică a permis deducerea raportului dintre normele dreptului primar și cele ale dreptului secundar ale Uniunii Europene pe terenul drepturilor și libertăților fundamentale, precum și a interacțiunii acestora cu principiile generale ale dreptului UE.

Rezultatele cercetării

Potrivit prevederilor articolului 2 al Tratatului privind Uniunea Europeană, Uniunea se întemeiază pe valorile respectării demnității umane, libertății, democrației, egalității, statului de drept, precum și pe respectarea drepturilor omului, inclusiv a drepturilor persoanelor care aparțin minorităților. Valorile menționate sunt comune statelor membre într-o societate caracterizată prin pluralism, nediscriminare, toleranță, justiție, solidaritate și egalitate între femei și bărbați.

Aceste valori au fost identificate și proclamate treptat, în principal datorită Curții de Justiție, care s-a inspirat din „tradițiile constituționale comune ale statelor membre” și din instrumentele internaționale și europene de protecție a drepturilor omului. Însă ele au fost promovate și prin acțiunea Parlamentului European, a Comisiei Europene și cu sprijinul reprezentanților statelor membre, care le-au conferit conținutul actual. Valorile Uniunii sunt mai mult decât un angajament moral sau politic: ele au forță juridică. Ele reprezintă o condiție juridică pentru participarea statelor la Uniunea Europeană. Sunt o cerință esențială în asumarea oricărei acțiuni publice, care se impune atât Uniunii înseși, cât și statelor membre în aplicarea obligațiilor europene. Fără îndoială, ele constituie o limită în exercitarea puterii, în conformitate cu definiția statului de drept. [5]

Drepturile omului și principiile prevăzute în dreptul internațional pot deveni obligatorii pentru UE. Aceasta se poate întâmpla atunci când UE este parte la un tratat privind drepturile omului, ale cărui dispoziții devin astfel parte integrantă a acquis-ului UE în conformitate cu art. 216 alin. (2) din

Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene; atunci când drepturile omului înscrise în dreptul internațional sunt recunoscute ca principii generale ale dreptului UE sau atunci când drepturile omului prevăzute de dreptul internațional devin drept internațional cutumiar. Primul caz, în care UE este semnatară a unor tratate de drept internațional privind protecția drepturilor omului, în special cele ale ONU, nu permit organizațiilor internaționale sau regionale să devină părți la acestea. Există însă și câteva excepții cum este Convenția Națiunilor Unite cu privire la drepturile persoanelor cu dizabilități. UE a ratificat convenția respectivă în 2010, iar în prezent aceasta face parte din aquis-ul juridic al Uniunii. [2]

Ordinea juridică mondială se sprijină inclusiv pe universalitatea drepturilor omului. Sinergia dezvoltată de mecanismul universal și cele regionale pe tărâmul drepturilor omului este o premisă esențială pentru consolidarea unui sistem internațional eficient de protecție, capabil să răspundă eficient provocărilor contemporane. Urmare a modificărilor generate de Tratatul de la Lisabona, remarcăm o tendință de apropiere, în abordarea drepturilor omului, observată în jurisprudența generată de forurile jurisdicționale de la Strasbourg și cel de la Luxembourg. Inițiativele întreprinse începând cu anul 2009 urmăresc edificarea unei construcții juridice europene armonioase, bazată de cooperarea orizontală, centrată pe protecția eficientă a drepturilor și libertăților fundamentale. Existența celor două mecanisme europene de protecție a drepturilor omului permite o completare reciprocă, reducând în mod semnificativ riscurile apariției unui vid juridic în protecția anumitor categorii de persoane sau a anumitor categorii de drepturi. În contextul prezentei investigații, Curtea de Justiție a Uniunii Europene în practica sa a avut numeroase ocazii în a se expune asupra conținutului și întinderii drepturilor și libertăților fundamentale ale omului garantate de Carta Drepturilor Fundamentale.

Printre primele hotărâri ale forului de la Luxembourg prin care drepturile fundamentale au fost consacrate ca principii generale ale dreptului comunitar s-a numărat cea pronunțată pe cauza *Stauder v City of Ulm* (C-29/69, 1969). În speță, Stauder a contestat aplicarea unei dispoziții administrative germane privind distribuirea de tichete alimentare pentru persoanele cu venituri reduse, legislația lăsând posibilitatea unor discriminări arbitrare. Curtea a statuat că normele dreptului comunitar trebuie interpretate și aplicate în conformitate cu drepturile fundamentale, subliniind necesitatea respectării egalității, nediscriminării și demnității umane. Această hotărâre a creat precedentul doctrinar prin care drepturile fundamentale devin parte integrantă a ordinii juridice europene, deschizând calea pentru decizii ulterioare, precum Internationale Handelsgesellschaft (1970) și Nold v Commission (1974), care au consolidat protecția acestor drepturi.

După recunoașterea jurisprudențială a drepturilor fundamentale ca parte integrantă a ordinii juridice europene, Curtea de la Luxembourg a dezvoltat o jurisprudență consistentă în contexte specifice.

Cazurile Zambrano (C-34/09, 2011), Chen v Secretary of State for the Home Department (C-200/02, 2004) și alte hotărâri similare ilustrează modul în care Curtea de Justiție a Uniunii Europene aplică și dezvoltă principiile generale consacrate în domenii precum libertatea de circulație, imigrația și recunoașterea drepturilor membrilor familiei, demonstrând adaptabilitatea jurisprudenței CJUE la situații noi și complexe.

Un interes aparte îl prezintă constatările Curții de Justiție a Uniunii Europene pe cazurile privind protecția datelor cu caracter personal în contextul protecției vieții private a persoanei.

Hotărârea pronunțată de Marea Cameră a CJUE pe cauza Digital Rights Ireland și Kärntner Landesregierung, Michael Seitlinger, Christof Tschohl și alții [3], a avut la bază cererea preliminară trimisă în anul 2012 de către Înalta Curte din Irlanda și de către Curtea Constituțională a Austriei urmare a contestării reglementărilor naționale ale Irlandei și Austriei prin care a fost transpusă

Directiva 2006/24/CE, ce impunea furnizorilor de servicii de comunicații electronice păstrarea datelor privind traficul și localizarea utilizatorilor.

În speță, Digital Rights a introdus la 11 august 2006 o acțiune la High Court în cadrul căreia susține că este proprietara unui telefon mobil care a fost înregistrat la 3 iunie 2006 și pe care l-a folosit de la această dată. Aceasta pune în discuție legalitatea măsurilor legislative și administrative naționale referitoare la păstrarea unor date privind comunicațiile electronice și solicită, printre altele, instanței de trimitere să constate nulitatea Directivei 2006/24 și a părții 7 din Legea din 2005 privind justiția penală (infracțiuni de terorism) [Criminal Justice (Terrorist Offences) Act 2005], care prevede că furnizorii de servicii de comunicații telefonice trebuie să păstreze datele aferente acestora din urmă privind traficul și locația pentru o perioadă prevăzută de lege în scopul prevenirii, depistării, cercetării și urmăririi infracțiunilor, precum și al garantării siguranței statului.

În opinia Digital Rights Ireland, păstrarea generalizată și nediferențiată a datelor reprezintă o ingerință semnificativă în viața privată și intimitatea persoanelor, dată fiind natura datelor de trafic și localizare, neexistând garanții suficiente ca această păstrare să fie limitată la „strictul necesar" pentru scopuri de securitate sau investigare penală.

Întrucât a considerat că, în lipsa examinării validității Directivei 2006/24, nu este în măsură să se pronunțe asupra întrebărilor referitoare la dreptul național cu care a fost sesizată, Înalta Curte a Irlandei a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Restricția privind drepturile reclamantei cu privire la utilizarea telefoniei mobile rezultată din cerințele prevăzute la articolele 3, 4 și 6 din Directiva 2006/24 este incompatibilă cu articolul 5 alineatul (4) TUE prin faptul că este disproporționată, nu este necesară sau este inadecvată pentru îndeplinirea obiectivelor legitime:

a) de a asigura că datele sunt disponibile în vederea cercetării, depistării și urmăririi penale a infracțiunilor grave?

și/sau b) de a asigura buna funcționare a pieței interne a Uniunii Europene?

2) În special,

a) Directiva 2006/24 este compatibilă cu dreptul cetățenilor de liberă circulație și ședere pe teritoriul statelor membre, prevăzut la articolul 21 TFUE?

b) Directiva 2006/24 este compatibilă cu dreptul la respectarea vieții private prevăzut la articolul 7 din [Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, denumită în continuare «carta»)] și la articolul 8 din [CEDO]?

c) Directiva 2006/24/CE este compatibilă cu dreptul la protecția datelor cu caracter personal prevăzut la articolul 8 din cartă?

d) Directiva 2006/24/CE este compatibilă cu dreptul la libertatea de exprimare prevăzut la articolul 11 din cartă și la articolul 10 din [CEDO]?

e) Directiva 2006/24/CE este compatibilă cu dreptul la bună administrare prevăzut la articolul 41 din cartă?

3) În ce măsură tratatele – și în special principiul cooperării loiale prevăzut la articolul 4 alineatul (3) TUE – impun unei instanțe naționale să cerceteze și să analizeze compatibilitatea măsurilor naționale de transpunere a Directivei 2006/24/CE cu drepturile prevăzute de [cartă], inclusiv articolul 7 din aceasta (astfel cum este inspirat din articolul 8 din [CEDO])?"

În aprecierea sa, CJUE a analizat compatibilitatea conținutului directivei cu drepturile fundamentale garantate de Carta Drepturilor Fundamentale a UE, în special a fost evaluată compatibilitatea prevederilor Directivei cu articolele 7 (viață privată), 8 (protecția datelor) și 11 (libertatea exprimării și informației) ale Cartei Drepturilor Fundamentale a UE (*în continuare cartă).*

În mod special, Curtea a ținut să reliefeze că datele ce permit în special stabilirea persoanei cu care a comunicat un abonat sau un utilizator înregistrat și prin ce mijloace, precum și stabilirea duratei comunicației și a locului de unde a fost inițiată aceasta, stabilirea frecvenței comunicațiilor abonatului sau ale utilizatorului înregistrat cu anumite persoane într-o perioadă determinată considerate în ansamblu, datele respective pot permite deducerea unor concluzii foarte precise privind viața privată a persoanelor ale căror date au fost păstrate, precum obiceiurile din viața cotidiană, locurile de ședere permanente sau temporare, deplasările zilnice sau alte deplasări, activitățile desfășurate, relațiile sociale ale acestor persoane și mediile sociale frecventate de ele.

În același context, CJUE a menționat că accesul autorităților naționale competente la date constituie o ingerință suplimentară în acest drept fundamental (a se vedea, în ceea ce privește articolul 8 din CEDO, Hotărârea Curții EDO din 26 martie 1987, Leander împotriva Suediei, seria A nr. 116, § 48, Hotărârea Rotaru împotriva României [GC], nr. 28341/95, § 46, CEDO 2000-V, precum și Hotărârea Weber și Saravia împotriva Germaniei (dec.), nr. 54934/00, § 79, CEDO 2006-XI). Astfel, articolele 4 și 8 din Directiva 2006/24, care prevăd norme privind accesul autorităților naționale competente la date, constituie de asemenea o ingerință în drepturile garantate de articolul 7 din cartă.

La fel, CJUE s-a expus asupra justificării ingerinței în drepturile fundamentale la viață privată și protecția datelor (articolele 7 și 8 din Cartă) produsă de Directiva 2006/24 privind păstrarea datelor. Deși directiva urmărea un obiectiv de interes general – combaterea criminalității grave și protejarea siguranței publice – și nu afecta substanța drepturilor, ingerința pe care o instituie este foarte amplă și gravă, Curtea de Justiție a Uniunii Europene a constatat că în speță nu este respectat principiul proporționalității: păstrează datele în mod generalizat și nediferențiat, fără limite clare privind persoanele vizate, tipurile de date, durata păstrării, accesul autorităților și garanțiile procedurale.

De asemenea, directiva nu oferă suficiente garanții privind securitatea datelor și nici controlul efectiv al unei autorități independente. În analiza proporționalității și a gravității ingerinței, CJUE a subliniat că accesul autorităților naționale competente la date constituie o ingerință suplimentară în acest drept fundamental (a se vedea, în ceea ce privește articolul 8 din CEDO, Hotărârea Curții EDO din 26 martie 1987, Leander împotriva Suediei, seria A nr. 116, § 48, Hotărârea Rotaru împotriva României [GC], nr. 28341/95, § 46, CEDO 2000-V, precum și Hotărârea Weber și Saravia împotriva Germaniei (dec.), nr. 54934/00, § 79, CEDO 2006-XI). Astfel, articolele 4 și 8 din Directiva 2006/24, care prevăd norme privind accesul autorităților naționale competente la date, constituie de asemenea o ingerință în drepturile garantate de articolul 7 din cartă.

În cele din urmă, prin hotărârea sa, Marea Cameră a Curții de Justiție a Uniunii Europene a invalidat Directiva 2006/24/CE, declarând că dispozițiile acesteia sunt nevalabile în măsura în care impun obligații generale, nediscriminatorii, de păstrare a datelor.

În cauza *Google Spain SL, Google Inc. împotriva Agencia Española de Protección de Datos (AEPD), Mario Costeja González* [4], Marea Cameră a Curții de Justiție a Uniunii Europene s-a expus la cererea de decizie preliminară având ca obiect interpretarea anumitor prevederi ale Directivei 95/46/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 24 octombrie 1995 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date precum și a articolului 8 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”). La originea cauzei examinate de CJUE a fost litigiul între Google Spain SL (denumită în continuare „Google Spain”) și Google Inc., pe de o parte, și Agencia Española de Protección de Datos (Agenția Spaniolă de Protecție a Datelor, denumită în continuare „AEPD”) și domnul Costeja González, pe de altă parte, cu privire la o decizie a acestei agenții prin care s-a admis o plângere formulată de domnul Costeja González împotriva celor două societăți și prin care s-a

dispus ca Google Inc. să adopte măsurile necesare pentru a scoate din indexul său date cu caracter personal care îl privesc pe domnul Costeja González și să împiedice accesul la acestea pe viitor. În speță, domnul Costeja González, cetățean spaniol cu domiciliul în Spania, a formulat o reclamație la AEPD împotriva La Vanguardia Ediciones care publică un cotidian cu difuzare largă, în special în Catalonia (Spania), precum și împotriva Google Spain și a Google Inc. Această reclamație se întemeia pe faptul că, atunci când un utilizator de internet introducea numele domnului Costeja González în motorul de căutare al grupului Google (denumit în continuare „Google Search"), se afișau linkuri către două pagini ale cotidianului La Vanguardia, din 19 ianuarie 1998 și, respectiv, din 9 martie 1998, pe care figura un anunț, în care se menționa numele domnului Costeja González, cu privire la o vânzare la licitație a unor imobile asociată unei proceduri de executare silită desfășurate în vederea plății unor datorii la asigurările sociale.

Prin această reclamație, domnul Costeja González a solicitat, pe de o parte, să se dispună ca La Vanguardia fie să elimine sau să modifice paginile menționate astfel încât să nu mai apară datele sale cu caracter personal, fie să utilizeze anumite instrumente puse la dispoziție de motoarele de căutare pentru a proteja aceste date. Pe de altă parte, a solicitat să se dispună ca Google Spain sau Google Inc. să elimine sau să oculteze datele sale cu caracter personal, astfel încât acestea să nu mai apară printre rezultatele căutării și să nu mai figureze în linkuri ale La Vanguardia. Domnul Costeja González a afirmat în acest context că executarea silită al cărei obiect a fost s-a finalizat în întregime în urmă cu mai mulți ani și că menționarea acesteia este în prezent lipsită de orice relevanță.

În cele din urmă, în ordinea juridică națională respectiva reclamație a fost admisă în măsura în care era îndreptată împotriva Google Spain și a Google Inc. AEPD a considerat în această privință că operatorii de motoare de căutare sunt supuși legislației în materie de protecție a datelor, dat fiind că realizează o prelucrare a datelor pentru care sunt răspunzători și că acționează în calitate de intermediari ai societății informaționale. AEPD a apreciat că este abilitată să dispună ca operatorii de motoare de căutare să retragă datele și să interzică accesul la anumite date în cazul în care ea consideră că găsirea și difuzarea lor pot aduce atingere dreptului fundamental la protecția datelor și demnității persoanelor în sens larg, ceea ce ar include și simpla voință a persoanei interesate ca datele respective să nu fie cunoscute de terți. AEPD a considerat că această obligație poate incumba direct operatorilor de motoare de căutare, fără a fi necesară ștergerea datelor sau a informațiilor de pe site-ul web pe care figurează, în special în cazul în care menținerea acestor informații pe site-ul respectiv este justificată printr-o dispoziție legală.

Google Spain și Google Inc. au introdus două acțiuni separate împotriva deciziei menționate la Audiencia Nacional, care au fost conexate de aceasta. Instanța respectivă arată în decizia de trimitere că aceste acțiuni ridică problema obligațiilor care incumbă operatorilor de motoare de căutare în ceea ce privește protecția datelor cu caracter personal ale persoanelor interesate care nu doresc ca anumite informații, publicate pe site-urile web ale unor terți și conținând datele lor cu caracter personal care permit asocierea acestor informații cu aceste persoane, să fie găsite, indexate și puse la dispoziția utilizatorilor de internet în mod nedefinit. Soluționarea acestei probleme ar depinde de modul în care trebuie interpretată Directiva 95/46 în contextul acestor tehnologii, care au apărut după publicarea sa.

În aceste condiții, Audiencia Nacional a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții *inter alia* următoarele întrebări preliminare:

a) În legătură cu activitatea [Google Search], ca furnizor de conținuturi, care constă în găsirea informațiilor publicate sau introduse în rețea de către terți, indexarea acestora în mod automat și stocarea lor temporară și, în cele din urmă, punerea acestora la dispoziția utilizatorilor de internet

într-o anumită ordine de preferință, atunci când informațiile respective conțin date cu caracter personal ale unor terți, trebuie să se interpreteze că o activitate precum cea descrisă este cuprinsă în noțiunea «prelucrare a datelor» de la articolul 2 litera (b) din [Directiva 95/46]?

b) În cazul unui răspuns afirmativ la întrebarea anterioară și în legătură cu o activitate precum cea descrisă deja:

Articolul 2 litera (d) din [Directiva 95/46] trebuie interpretat în sensul că societatea care gestionează [Google Search] este «operator» al datelor cu caracter personal conținute de paginile web pe care le indexează?

c) În cazul unui răspuns afirmativ la întrebarea anterioară, [AEPD], în cadrul protecției drepturilor prevăzute la articolul 12 litera (b) și la articolul 14 [primul paragraf] litera (a) din [Directiva 95/46], poate să solicite în mod direct [Google Search] să retragă din indexurile sale o informație publicată de terți, fără a se adresa în prealabil sau simultan titularului paginii web pe care se află informația menționată?

d) În cazul unui răspuns afirmativ la această din urmă întrebare, ar fi exclusă obligația operatorilor motoarelor de căutare de a proteja aceste drepturi atunci când informațiile care conțin date cu caracter personal au fost publicate în mod legal de către terți și sunt păstrate pe pagina web inițială?

3) În ceea ce privește întinderea dreptului de ștergere și/sau de opoziție în raport cu dreptul de a fi uitat, este adresată următoarea întrebare:

Trebuie să se interpreteze că drepturile de ștergere și de blocare a datelor, reglementate la articolul 12 litera (b), și dreptul de opoziție, reglementat la articolul 14 [primul paragraf] litera (a) din [Directiva 95/46], includ posibilitatea persoanei vizate de a se îndrepta împotriva operatorilor motoarelor de căutare pentru a împiedica indexarea informațiilor referitoare la persoana sa publicate pe paginile web ale terților, prevalându-se de dorința sa ca informațiile respective să nu fie cunoscute de utilizatorii de internet atunci când consideră că acestea îi pot aduce prejudicii sau când dorește să fie uitate, deși este vorba despre informații publicate în mod legal de către terți?"

În aprecierea acordată faptelor descrise în cerere, Marea Cameră a CJUE a constatat că prin explorarea în mod automat, constant și sistematic a internetului în căutarea informațiilor publicate acolo, operatorul unui motor de căutare „colectează" astfel de date, pe care apoi le „extrage", le „înregistrează" și le „organizează" în cadrul programelor sale de indexare, le „stochează" pe serverele sale și, după caz, le „dezvăluie" și le pune la dispoziția utilizatorilor săi sub forma unor liste cu rezultatele căutărilor acestora. Activitatea motoarelor de căutare joacă un rol decisiv în difuzarea globală a datelor menționate prin faptul că le face accesibile tuturor utilizatorilor de internet care efectuează o căutare plecând de la numele persoanei vizate, inclusiv utilizatorilor de internet care altfel nu ar fi găsit pagina web pe care sunt publicate datele respective.

În plus, organizarea și reunirea informațiilor publicate pe internet efectuate de motoarele de căutare în scopul de a facilita accesul utilizatorilor lor la aceste informații poate conduce, în cazul în care căutarea informațiilor respective este efectuată plecând de la numele unei persoane fizice, la faptul că, prin intermediul listei de rezultate, utilizatorii menționați își pot forma o idee de ansamblu structurată cu privire la informațiile referitoare la această persoană care pot fi găsite pe internet, ce le permite să stabilească un profil mai mult sau mai puțin detaliat al persoanei vizate.

Întrucât activitatea unui motor de căutare este, așadar, susceptibilă să afecteze semnificativ și în mod adițional în raport cu cea a editorilor de site-uri web drepturile fundamentale la viață privată și la protecția datelor cu caracter personal, operatorul acestui motor, în calitate de persoană care stabilește scopurile și mijloacele acestei activități, trebuie să asigure, în cadrul responsabilităților, al

competențelor și al posibilităților sale, că această activitate îndeplinește cerințele Directivei 95/46 pentru ca garanțiile prevăzute de directiva respectivă să își producă efectul deplin și pentru ca o protecție eficientă și completă a persoanelor în cauză, în special a dreptului lor la respectarea vieții private, să poată să fie realizată efectiv.

Prin intermediul întrebării privind întinderea drepturilor persoanei vizate garantate de Directiva 95/46, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolul 12 litera (b) și articolul 14 primul paragraf litera (a) din Directiva 95/46 trebuie interpretate în sensul că permit persoanei vizate să solicite operatorului unui motor de căutare să elimine de pe lista de rezultate, afișată în urma unei căutări efectuate plecând de la numele acestei persoane, linkurile către paginile web publicate legal de terți și care conțin informații adevărate referitoare la aceasta din urmă, pentru motivul că informațiile respective sunt susceptibile să îi cauzeze un prejudiciu sau că dorește ca ele să fie „uitate" după un anumit timp.

Curtea a stabilit că în cadrul aprecierii unor asemenea cereri introduse împotriva unei prelucrări precum cea în discuție în litigiul principal, trebuie să se examineze în special dacă persoana vizată are dreptul ca informația referitoare la persoana sa să nu mai fie, în stadiul actual, asociată cu numele său de o listă de rezultate afișată în urma unei căutări efectuate plecând de la numele său. În această privință, trebuie subliniat că constatarea unui asemenea drept nu necesită ca includerea informației respective pe lista de rezultate să cauzeze un prejudiciu persoanei vizate.

În ceea ce privește afișarea, în lista de rezultate pe care utilizatorul de internet o obține atunci când efectuează, cu ajutorul Google Search, o căutare plecând de la numele persoanei vizate, a unor linkuri către două pagini din arhivele online ale unui cotidian care conțin anunțuri ce menționează numele acestei persoane și se referă la o vânzare la licitație a unor imobile asociată unei proceduri de executare silită desfășurate în vederea plății unor datorii în materie de asigurări sociale, trebuie să se considere că, având în vedere caracterul sensibil al informațiilor cuprinse în aceste anunțuri în raport cu viața privată a persoanei în cauză și faptul că publicarea lor inițială s-a efectuat în urmă cu 16 ani, persoana vizată justifică dreptul ca aceste informații să nu mai fie asociate cu numele său prin intermediul unei asemenea liste. Prin urmare, având în vedere că, în speță, nu par să existe motive speciale care să justifice un interes preponderent al publicului de a avea acces, în cadrul unei asemenea căutări, la aceste informații, împrejurare care trebuie totuși verificată de instanța de trimitere, persoana vizată poate să solicite, în temeiul articolului 12 litera (b) și al articolului 14 primul paragraf litera (a) din Directiva 95/46, eliminarea linkurilor respective de pe această listă de rezultate. Totodată în dispozitivul hotărârii pe această cauză, Marea Cameră a menționat cu referire la cele din urmă menționate că nu aceasta ar fi situația dacă ar reieși că, din motive speciale, precum rolul jucat de persoana respectivă în viața publică, ingerința în drepturile sale fundamentale este justificată de interesul preponderent al publicului menționat de a avea acces, prin intermediul acestei includeri, la informația în cauză.

Concluzii

La originea proiectului comunitar european, în lipsa unor reglementări exprese în dreptul primar al Comunităților Europene în materia drepturilor și libertăților fundamentale, iar până în anul 2009 – în absența unei recunoașteri formale a Cartei Drepturilor Fundamentale – Curții de Justiție a Uniunii Europene i-a revenit misiunea de a interpreta prevederile dreptului derivat inclusiv în cauzele în care au fost invocate drepturile și libertățile fundamentale ale omului. Merită a fi menționată.

În esență, prin răspunsurile la cererile preliminare Curtea de la Luxembourg a conceptualizat și dezvoltat aspecte privind libertatea de circulație a persoanelor, dreptul la azil, protecția datelor cu caracter personal în contextul protecției dreptului la viață privată etc.

În contextul Uniunii Europene aflate în plin proces de redefinire și consolidare a valorilor sale fundamentale, interpretarea jurisprudențială a drepturilor omului capătă o relevanță deosebită. Necesitatea fortificării principiilor democrației, pluralismului, statului de drept și respectului pentru drepturile fundamentale determină doctrinarii să contribuie substanțial la perfecționarea cadrului normativ european. Acțiunile complementare ale instituțiilor europene, dublate de rolul esențial al Curții de Justiție a Uniunii Europene, în calitatea sa de veritabil gardian al dreptului Uniunii Europene, demonstrează existența unei sinergii indispensabile funcționării unui sistem regional coerent și eficient de protecție a drepturilor omului.

Referințe bibliografice:

1. Avizul NR. 2/94 al Curții de Justiție a Uniunii Europene din 28 martie 1996 „Aderarea Comunității la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale". Disponibil: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:61994CV0002.
2. Bruti Liberati M., Ramopoulos T., Bianchi D., Uniunea Europeană ca promotor la nivel mondial al universalității și indivizibilității drepturilor omului. In: 70 de ani de Drept al Uniunii Europene. Imprimerie Bietlot, Belgium, 2024. ISBN 978-92-68-05763-6, 415 p. pp. 81-82
3. Hotărârea Curții (Marea Cameră) Digital Rights Ireland Ltd v Minister for Communications, Marine and Natural Resources and Others and Kärntner Landesregierung and Others, Judgment of the Court (Grand Chamber), 8 April 2014. Requests for a preliminary ruling from the High Court (Ireland) and the Verfassungsgerichtshof. Joined Cases C-293/12 and C-594/12. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:62012CJ0293
4. Hotărârea Curții (Marea Cameră) 13 mai 2014(*) cauza C-131/12 Google Spain SL, Google Inc. Împotriva Agencia Española de Protección de Datos (AEPD), Mario Costeja González, https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?docid=152065&doclang=ro
5. PERALDI LENEUF Fabienne red Les Valeurs de l'Union européenne. 1 octobre 2020. EAN : 9782233009517 Collection Cahiers Européens N°13, 152 pages
6. RENUCCI J.-F. Droit européen des droits de l'homme" L.G.D.J., 2 edition. Paris, 2001. 688 p pp. 307-308